

Ulaştırma Vekâleti Görevleri ve Kuruluşu hakkındaki Kanunda değişiklik yapılmasına ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun lâyihası ve Münakalât ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/764)

T. C.

Başvekâlet

13. II. 1954

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/2721, 6/435

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ulaştırma Vekâleti Görevleri ve Kuruluşu hakkındaki 4770 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair adı geçen Vekâletçe hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 25. I. 1954 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun ve esbabı mucibe lâyhalarının ilişkileriyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

Uçağın diğer nakil vasıtalarından çok farklı ve çok daha ehemmiyetli hususiyetleri bulunması, hudutları süratle aşabilecek evsafıta olması, devletleri büyük ölçüde müdahale etmeye, âme intizamı ve emniyeti bakımlarından nizamlayıcı tedbirler almaya sevk etmiştir.

Sivil havacılığın düzenlenmesinde ve teşkilâtlandırılmasında idari ve siyasi mülâhazalara ön safta yer vermiş bulunan devletler milli hükümlerinin şumulü dâhiline giren memleket toprakları üzerinde otorite tesisi bahsinde kuvvetli bir âmil teşkil eden hava yolu ulaştırma meselelerini ehemmiyetle ele alarak milletlerarası hava yollarında hakikatta mutlak ve politik üstünlük teminine mâtuf büyük gayretler sarf etmektedirler.

Uçağın bu hususiyetidir ki, daha Birinci Dünya Harbinden önce dünya devletlerini havaların serbestliği veya hava hâkimiyetini tesis meselesiyle, Birinci Dünya Harbini mütaakıp ve ilk iş olarak sivil havacılığın nizamlanması konusunu ele almaya ve 1919 da Paris Konferansında Milletlerarası Hava Seyrüseferi Mukavelesini akde sevk etmiştir.

İkinci Dünya Harbi sırasında hava ulaştırmasının büyük önem kazanması neticesi olarak, devletler daha harb sona ermeden 1944 te müstaceliyetle Şikago'ya mümessillerini göndererek Paris Mukavelesinin yerini alan ve milletlerarası sivil havacılığın geliştirilmesini istihdaf eden ve üye devletler için mühim taahhütleri tazammun eden sivil havacılık sözleşme ve anlaşmalarını imza etmişlerdir.

Milletlerarası Sivil Havacılık mukaveleleri ile kabul olunan prensipleri göz önünde bulundurarak daha İkinci Dünya Harbinden önce her memleket idari teşkilâtını ve sivil havacılık mevzuatını vücuda getirmiş, bu suretle her Devlet kendi havalarında yerli ve yabancı hava gemilerinin faaliyetlerini; seyrüsefer ve ulaştırmadan doğan münasebetleri kendi kanunları ile düzenlenmiş ve denetlemeye başlamıştır.

Memleketimize gelince; İstiklâl Harbini mütaakıp, Milletlerarası Hava Seyrüseferine dair olan 1919 Paris Mukavelesi esaslarına göre 1925 senesinde neşredilmiş bulunan, «Seyrüseferi Havai Talimatnamesi» zamanla ihtiyaçları karşılamaz hale gelmiş ve bu husus göz önünde bulundurularak modern ihtiyaçlara cevap vermek maksadiyle hazırlanmış olan «Türk Hava Seyrüsefer Kanunu» tasarısı Hükümetçe Büyük Millet Meclisinin tasvibine sunulmuş bulunmaktadır.

Sözü geçen kanun tasarısı, hava gemilerinin uçuşa elverişlilik ve hava adamlarının ehliyet

vesikalarına, hava adamları ile hava gemilerinin tescilime, hava liman ve meydanlarının kurulmasına, hava gemilerinin uçuşlarına, ticari ulaştırmaya, ulaştırma belgelerine, hukuki mesuliyete, sigorta ve cezai müeyyidelere dair hükümleri ihtiva etmektedir. Bundan başka mezkûr lâyhada esas prensipleri vaz'olunan yukardaki hususların teferruatının Ulaştırma Vekâletince tüzük ve yönetmeliklere nizamlanacağı da tasrih edilmektedir.

Halen gerek millî ihtiyaç ve gerek milletlerarası vecibelerimiz bakımından şiddetle hissedilmekte olan ihtiyaç muvacehesinde ve yukarda sözü geçen kanun tasarısının ihtiva ettiği esaslara da uygun olmak üzere; memleket havalarında hava seyrüseferini âmme intizam ve emniyeti, mal ve can selâmeti bakımlarından düzenlemek, hava ulaştırma esaslarını memleketin iktisadi prensiplerine uygun şekilde tâyin etmek, sivil havacılığın gelişmesini temine mâtuf tedbirleri zamanında almak, bu maksatla gerekli kanunlarla tüzük ve yönetmeliklerin esaslarını hazırlamak, 1944 te Şikago'da akdedilmiş bulunan Sivil Havacılık Sözleşme ve Anlaşmaları ile bunlara benzer milletlerarası mukavelelerden doğan vecibe ve taahhütlerin yerine getirilmesini sağlamak üzere sivil havacılık teşkilâtının bir an önce kurulmasının temini maksadiyle işbu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Münakalât Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Münakalât Encümeni

Esas No. 1/764

Karar No. 8

22 . II . 1954

Yüksek Reisliğe

15 . II . 1954 tarihinde komisyonumuza havale buyurulan Ulaştırma Vekâleti Görevleri ve Kuruluşu hakkındaki 4770 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair olan kanun lâvihası komisyonumuzun 17 . II . 1954 tarihli toplantısında Ulaştırma Vekâleti mümessilleri huzuruyla görüşüldü..

Birinci maddenin (J) fıkrası : 4770 sayılı Kanunun birinci maddesinin sonuna eklenmesi istenen fıkranın muhtevasında, aslında âmme emniyetini sağlamak düşüncesiyle kurulan teknik bir teşkilâtın (Âmme menfaatini koruma) gibi vazife ile tanzim edilmesinde bir isabet görülemediği ve tanınmış olan bu hakkın ilerde birtakım anlaşmazlıklara yol açabileceği mülâhaza edilerek bu cümle kuruluşun mânâsına uygun olarak düzeltilmiş ve (Âmme emniyeti bakımından) sekline sokulmuştur. Keza avnı fıkrada düzenlenmek kelimesi (tanzim) denetlemek kelimesi (murakabe) ve geliştirmek kelimesi de (inkisaf ettirmek) şeklinde düzeltilerek fıkra kabul edilmiştir.

İkinci madde aynen kabul edildi.

Üçüncü maddenin A, B, C ve D fıkraları

aynen E fıkrasına (Şartlarını) ilâvesi suretiyle kabul edildi.

F fıkrası : Bu fıkrada özel kelimesi yerine (hakiki) tüzel kelimesi yerine (hükmi) kişilere kelimesi yerine (şahıslara) kelimeleri ikame edilmiş ve denetleme kelimesi yerine de (murakabe) kelimesi vaz'edilerek fıkra kabul edilmiştir.

G fıkrası aynen kabul edilmiştir.

H fıkrasında denetlemek kelimesinin yerine (Murakabe etmek) kelimesi vaz'edilerek fıkra kabul edilmiştir.

İ, J, K, ve L fıkraları aynen kabul edilmiştir.

Bağlı (1) sayılı cetvel aynen kabul edilmiştir.

Bağlı (2) sayılı cetvelde yalnız teknik elemanların ihtisas sahibi olarak kabul edildiği görülmüş daire başkanına bu hakkın tanınmaması gayritakîi görülerek Sivil Havacılık Daire Başkanının da bu işlerde yetişmiş mütahassıs bir eleman olması zaruretine lüzum gören komisyonumuz üçüncü dereceden olan daire başkanlığı kadrosunun da (2) sayılı cetvele ithal edilmesine karar vermiştir.

Yukarda mâruz değişikliklerle komisyonumuzca kabul edilmiş bulunan işbu lâyiha'nın havallesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edil-

mek üzere Yüksek Reisliğe sunulduğunu arz ederiz.

Münakalât Encümeni Reisi M. Muharriri

Samsun
N. Berkman

Urfa
N. Açıanal
İmzada bulunamadı

Kâtip
Sivas Balıkesir Balıkesir
I. Duygun M. İştin A. Kalıpsızoğlu

Bilecik
İmzada bulunamadı
K. Mehmet Kurkut
Bitlis Çankırı
S. İnan Müstenkifim
K. Arar
Ordu Tekirdağ Zonguldak
H. Akyol H. Bingül A. R. İncealemdaroğlu
Diyarbakır
K. Tayşı

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni
Esas No. 1/764
Karar No. 154

5. III. 1954

Yüksek Reisliğe

Ulaştırma Vekâleti Görevleri ve Kuruluşu hakkındaki 4770 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair adı geçen Vekâlet tarafından hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 13. II. 1954 tarihli ve 6/435 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Münakalât Encümeni raporiyle birlikte Encümenimize havale edilmiş olmakla tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası, mucip sebepler mazbatasında da tafsilen arz ve izah edildiği üzere memleket havalarında hava seyrüseferini âmme intizam ve emniyetini mal ve can selâmeti bakımından düzenlemek, hava ulaştırma esaslarını memleketin iktisadi prensiplerine uygun şekilde tâyin etmek, sivil havacılığın gelişmesini temine mâ-tuf tedbirleri zamanında almak, bu maksatla gerekli kanunlarla tüzük ve yönetmeliklerin esaslarını hazırlamak, 1944 te Şikogo'da akdedilmiş bulunan Sivil Havacılık Sözleşme ve Anlaşmaları ile bunlara benzer milletlerarası mukavelelerden doğan vecibe ve taahhütlerin yerine getirilmesini sağlamak maksadiyle sivil havacılık teşkilâtının korunmasını istihdaf etmektedir.

Lâyiha üzerinde Encümenimizde cereyan eden müzakerelerden sonra hava nakil vasıtalarının gerek bir devletin hava ülkesinde ve gerekse devletlerarası nakliyatında bir takım kayıt ve nizamla ve milletlerarası müşterek esaslara tâbi

olmaları ve bu esaslar ise devletlerarası sözleşme ve andlaşmalarla tesbit edilmiş bulunması dolayısıyla gerekcede arz ve izah olunan hizmetlerin yerine getirilmesini temin maksadiyle hazırlanmış bulunan lâyiha encümenimize de yerinde görü-lerek Münakalât Encümeninin hazırlanmış olduğu metin üzerinden maddelerin görüşülmesine geçil-miş ve birinci madde kelime değişikliği ile ikinci madde Hükümetin teklifi veçhile ve 3 ncü madde mezkûr Encümenin tadili suretiyle ve 4 ncü madde ise maddeye merbut cetveller de dâhil olmak üzere Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

5 ve 6 ncü maddeleri şeklen değiştirilmek suretiyle kabul olunan kanun lâyihası tercihan ve müstacelen görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Bu Mazbata Muharriri	
Rize	Siird	Elâzığ
İ. Akçal	B. Erden	Ö. F. Sanaç
Giresun	İstanbul	Kastamonu
A. Tüfekcioğlu	F. Sayımer	Muhallifim
		H. Türe
Kırklareli	Konya	Konya
Ş. Bakay	R. Birand	M. A. Ülgen
Muğla	Ordu	Siird
N. Özsan	R. Aksoy	M. D. Süalp
Trabzon	Kırşehir	Rize
S. F. Kalaycıoğlu	R. Özdeş	O. Kavrakoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ulaştırma Vekâleti Görevleri ve Kuruluşu hakkındaki 4770 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun lâyhası

MADDE 1. — Ulaştırma Vekâleti Görevleri ve Kuruluşu hakkındaki 4770 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

J) Sivil havacılık hizmetlerini âmme yararına uygun şekilde düzenlemek, denetlemek, geliştirmek,

MADDE 2.— Ulaştırma Vekâleti Görevleri ve Kuruluşu hakkındaki 4770 sayılı Kanununun 3 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

G) Sivil Havacılık Dairesi Başkanlığı.

MADDE 3. — Sivil Havacılık Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır :

A) Türkiye hava ülkesi dâhilinde yerli ve yabancı sivil hava gemilerinin seyrüseferini âmme emniyeti bakımından nizamlamak,

B) Hava seyrüsefer, trafik kontrol ve muhabere hizmetlerini ifa etmek,

C) Türk sivil hava gemilerinin uçuşa elverişlilik şartlarını tâyin ve belgelerini tanzim etmek ve sicillerini tutmak,

D) Türk sivil hava gemilerinde vazife alan hava adamlarının ehliyet şartlarını tâyin ve belgelerini tanzim etmek ve sicillerini tutmak,

E) Türkiye hava ülkesi dâhilinde faaliyette bulunan yerli ve yabancı sivil hava gemilerinin uçuşa elverişlilik ve mürettebat ehliyetlerini mevzuatına göre denetlemek,

F) Yurt içinde ve dışında hava ulaştırma faaliyetlerinde bulunmak isteyen yerli ve yabancı özel veya tüzel kişilere verilecek müsaadelerin esas ve şartlarını hazırlamak ve faaliyetlerini denetlemek,

G) Sivil havacılık eğitim müesseselerinin kuruluş ve çalışma esaslarını tâyin ve murakabe etmek,

H) Hava seyrüsefer emniyeti bakımından hava meydanlarının teknik vasıflarını ve işletme esaslarını tâyin etmek ve tatbikatını denetlemek,

I) Alâkalı Devlet makamlarının mütalâaları alınmak suretiyle yerli ve yabancı sivil hava gemilerinin kullanacakları hava trafik yol-

MÜNAKALÂT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ulaştırma Vekâleti Görevleri ve Kuruluşu hakkındaki 4770 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun lâyhası

MADDE 1. — Ulaştırma Vekâleti Görevleri ve Kuruluşu hakkındaki 4770 sayılı Kanunun birinci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

J) Sivil havacılık hizmetleri âmme emniyeti bakımından tanzim, murakabe ve inkişaf ettirmek;

MADDE 2. — Hükümetin 2 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Sivil havacılık dairesi başkanlığının görevleri şunlardır :

A) Türkiye hava ülkesi dâhilinde yerli ve yabancı sivil hava gemilerinin seyrüseferini âmme emniyeti bakımından nizamlamak;

B) Hava seyrüsefer, trafik kontrol ve muhabere hizmetlerini ifa etmek;

C) Türk sivil hava gemilerinin uçuşa elverişlilik şartlarını tâyin ve belgelerini tanzim etmek ve sicillerini tutmak;

D) Türk sivil hava gemilerinde vazife alan hava adamlarının ehliyet şartlarını tâyin ve belgelerini tanzim etmek ve sicillerini tutmak;

E) Türkiye hava ülkesi dâhilinde faaliyette bulunan yerli ve yabancı sivil hava gemilerinin uçuşa elverişlilik şartlarını ve mürettebat ehliyetlerini mevzuatına göre denetlemek;

F) Yurt içinde ve dışında hava ulaştırma faaliyetlerinde bulunmak isteyen yerli ve yabancı hakiki veya hükmi şahıslara verilecek müsaadelerin esas ve şartlarını hazırlamak ve faaliyetlerini murakabe;

G) Sivil havacılık eğitim müesseselerinin kuruluş ve çalışma esaslarını tâyin ve murakabe etmek;

H) Hava seyrüsefer emniyeti bakımından hava meydanlarının teknik vasıflarını ve işletme esaslarını tâyin etmek ve tatbikatını murakabe etmek;

I) Alâkalı Devlet makamlarının mütalâaları alınmak suretiyle yerli ve yabancı sivil hava gemilerinin kullanacakları hava trafik yollarını ve

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ulaştırma Vekâleti Görevleri ve Kuruluşu hakkındaki 4770 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına ve bu kanuna bâzi maddeler eklénmesine dair kanun lâiyhası

MADDE 1. — Ulaştırma Vekâleti Görevleri ve Kuruluşu hakkındaki 4770 sayılı Kanunun birinci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

J) Sivil havacılık hizmetlerini, âmme emniyeti bakımından tanzim, murakabe ve inkişaf ettirmek.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Münakalât Encümeninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Mü. E.

larını ve hava meydanlarını tâyin etmek,

J) Türkiye hava ülkesi dâhilinde hava arama ve kurtarma hizmetlerinin ifası hususunda alâkalı vekâletler ile iş birliğini sağlamak ve sivil hava kazalarını tetkik etmek,

K) Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı ile iş birliğini temin etmek,

L) Sivil Havacılık mevzuatının tatbikatını temin etmek,

MADDE 4. — Bağlı 1 ve 2 sayılı cetvellerde yazılı kadrolar sırasıyla Ulaştırma Vekâleti Görevleri ve Kuruluşu hakkındaki 4770 sayılı Kanuna bağlı 1 ve 2 sayılı cetvellere eklenmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun 1 Mart 1954 tarihinde meriyete girer.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Ulaştırma vekilleri memurdur.

Başvekil

A. Menderes

Devlet Vekili

C. Yardımcı

Millî Savunma Vekili

K. Yılmaz

Dışişleri Vekili

F. Köprülü

Millî Eğitim Vekili

R. S. Burçak

Eko. ve Ticaret Vekili

F. Çelikbaş

G. ve Tekel Vekili

E. Kalafat

Ulaştırma Vekili

Y. Üresin

İşletmeler Vekili

S. Yırcalı

Devlet Vekili

Adalet Vekili

O. Ş. Çiçekdağ

İçişleri Vekili

E. Menderes

Maliye Vekili

H. Polatkan

Bayındırlık Vekili

K. Zeytinoglu

Sa. ve So. Y. Vekili

Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Vekili

N. Ökmen

Çalışma Vekili

H. Erkmen

hava meydanlarını tâyin etmek;

J) Türkiye hava ülkesi dâhilinde hava arama ve kurtarma hizmetlerinin ifası hususunda alâkalı vekâletler ile iş birliğini sağlamak ve sivil hava kazalarını tetkik etmek;

Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı ile iş birliğini temin etmek;

L) Sivil havacılık mevzuatını temin etmek;

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. E.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Münakâlât vekilleri memurdur.

Hükümetin teklifine bağlı cetveller

[1] SAYILI CETVEL

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaş
<i>Sivil Havacılık Dairesi Başkanlığı</i>			
3	Başkan	1	100
4	Uzman (Uçak mühendisi)	1	90
4	» (Motör mühendisi)	1	90
4	» (Elektronik mühendisi)	1	90
4	» (Meydan mühendisi)	1	90
4	» (Ilava seyrüseferi)	1	90
5	» (» »)	2	80
6	Şube müdürü	3	70
8	Şef	1	50
11	Memur	2	30

[2] SAYILI CETVEL

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaş
<i>İhtisas yerleri</i>			
4	Uzman (Uçak mühendisi)	1	90
4	» (Motör mühendisi)	1	90
4	» (Elektronik mühendisi)	1	90
4	» (Meydan mühendisi)	1	90

Münakalât Encümeni değiştirişine bağlı cetveller

[2] SAYILI CETVEL

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaş
<i>İhtisas yerleri</i>			
3	Başkan	1	100
4	Uzman (Uçak mühendisi)	1	90
4	» (Motör mühendisi)	1	90
4	» (Elektronik mühendisi)	1	90
4	» (Meydan mühendisi)	1	90

Bütçe Encümeninin değiştirişine bağlı cetveller

1 ve 2 sayılı cetveller Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.